

נהזר

אורות של אמונה לדרך החיים

החדתא

מלוקט מדברות
קדשו ותורתו של
האדמו"ר רבי דוד חי
אביחצירא שליט"א

גיליון יח

פרשת ואתחנן-נחמו תשפ"ו

פניני דעת לנתיבות חיי היום

הבקשה להתגלות החסד

בפרשתנו אנו קוראים על תפילתו הזכה של משה רבנו (דברים ג כ-כה) ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר וכו' אנעברה נא ונראה את הארץ הטובה. הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז ז"ע דורש מפסוקים אלו יסוד כביר בעבודת השם. הלא משה רבנו ידע והאמין באמונה שלמה וללא שום ספק, גם כן המורה שגורה עליו שלא ייכנס לארץ ישראל היא לטובתו המוחלטת ולטובת כלל ישראל. אם כן, מדוע התחנן כל כך. אלא שבקשתו של משה רבנו הייתה על אופן התגלות הטוב, הוא ביקש אנעברה נא ונראה, כלומר התחנן שיהיו החסדים והטובות מגלים ונראים לעין כל, ולא יישארו בבחינת חסד נסתר.

להתיר את הצרור החתום

בדרך זו מאיר הרה"ק בעל אמרי נועם ז"ע (פרשת בא ד"ה א"י בא) את הפיוט הקדוש בתפילת רבי נחמיה בן הקנה, אָנָּה בְּכָח גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תִּתִּיר צְרוּרָה. הפסוק אומר (איכה ג' לח) מפי ג'ליון לא תצא הרעות. שכן כל הדינים בעולם הם מלאים חסדים במקורם ובפנימיותם. רק כאשר הם משתלשלים ומתגלים לעיני בשר שלנו, נראה כאילו הם דינים חלילה.

אך אנו, בני אדם קרוצי חומר, באים ומבקשים כי אין בנו כוח לסבול את הדינים אפילו כשהם מכוסים, ועל כן תפילתו היא (תהלים פה ח) הִרְאֵנוּ ה' חֶסֶדְךָ, שגם לעינינו יראה הטוב כשהוא מלא חסדים, בלי שום תערובת של דין כלל. וזהו עומק הבקשה אָנָּה בְּכָח גְּדֻלַּת יְמִינְךָ, שכל אותם עניינים הנראים בבחינת כוח וגבורה, הרי בפנימיות שלהם הם בבחינת ימין שהוא חסד. ואף שלעינינו נראה שיש בהם מעט דין, הרי צרור וצפון בתוכם כוח החסד שהוא כולו טוב. ולכן אנו מבקשים תתיר צְרוּרָה, אנא פתח את אותו צרור שבו גנוזים החסדים, כדי שגם לעיני בשר יראה ויתגלה שהכל הוא חסד מוחלט.

שמוחת הלב תלוייה בראיית העיניים

דברים מאירים ברוח זו כתב גם הרה"ק בעל ישמח משה ז"ע (פרשת כי תשא ד"ה ויאמר א"י). הנה בודאי שהקדוש ברוך הוא עושה עמנו טובות בכל עת, כפי שאנו מודים בכל יום ועל נסִיךְ שֶׁבָּכָל יוֹם עָקְנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבָּכָל עֵת. אלא שלעיתים מרוב הרגל אין אנו מרגישים בהם (כמבאר במסכת שבת י"ג א'). על כך אמרו חז"ל (יומא עד י"ב) שסומא אין לו שובע, משום שאינו רואה את מה שהוא אוכל. וכך נאמר אצל בני ישראל במדבר (במדבר י"א) בְּלִיתִי אֶל הַקֶּן עֵינַי.

נמצא שאם אנו מקבלים חסדים אך איננו רואים אותם בגלוי, קשה לנו להגיע לדי שביעה מן הטובות. וזהו מהות בקשתנו שבענו מטובך ונשמחנו בישועתך, אנו מתחננים לניסים גלויים, שכן מי שאינו רואה את הטוב בעיניו, מתקשה לדעת כיצד לשמוח בו באמת.

הוראה למעשה:

שבת נחמו קוראת לנו להרים את המבט. גם כשאנו מתמודדים עם מצבים בחיים שנראים כהסתר פנים, כגבורות וכדינים, נזכור באמונה זכה שפנימיותם היא חסד רחום ואור. מתוך אמונה זו, לא ניכנס לעצבות, אלא נבקש ונתחנן לפני בורא עולם שישיר את ההעלם ויתיר את הצרור. נתפלל שישפיע עלינו שפע של ישועות, נחמות וחסדים גלויים ומוארים, כדי שנוכל לראות את הטוב בעינינו ולשמוח בו בלב שלם.

בצל האמונה פרקי חיזוק לחיים של רועג ושלווה

מתוך החושך יזרח האור – הנחמה שבקיום התורה מתוך עניות הדעת

אור מתוך ההסתר – סוד העמידה בניסיונות

ודבקות עצומה ממלאות את ליבו, ומתוך חשק פנימי המושך אותו לקדושה במנוחת הנפש מוחלטת.

הנחמה האמיתית בגלות – השכינה עמנו
תובנה זו היא יסוד עצום לכל אדם. גם כאשר הוא מרגיש כי תש כוחו ממלחמת היצר וכבר כשל כוח הסבל מרוב תלאות, אל לו ליפול חלילה לזרועות הייאוש. עליו לחזק את רוחו בדיעה כי הנה זה עומד אחר קְתָלָנוּ (שיר השירים ב ט). זוהי בדיוק נקודת ההתחזקות של עם ישראל בגלות, ההכרה כי השם יתברך לא עזב אותנו לבד.

בדרך זו מאיר הרה"ק בעל תפארת שלמה ע"ה (במאמרו לשבת נחמו ד"ה נחמו). הוא מבאר כי שורש כל הנחמות של עם ישראל בגלות, הוא לעורר את ליבם ולומר להם, שאף על פי שאנו גולים ואין אנו רואים את התגלות כבוד ה' כמו בימים הקדמונים, בכל זאת לא רחק ממנו כבוד ה' ולא מאס בזרע ישראל חלילה. עוד שכיתנו בתוכנו והוא עומד אחר כותלנו, סמוך לכל קוראיו וממהר לגאול אותנו.

התפארת שלמה מוסיף כי מעבר לייאוש הגשמי, הצרה הגדולה ביותר בגלות היא עצבות הנפש. בני ישראל חוששים שמא השם יתברך אינו חפץ עוד בהם, ומי יודע אם עבודתם עולה לרצון לפניו. מחשבות אלו מחלישות את עבודת השם. לכן, ראשית הנחמה בפי הנביאים היא לראות לעם ישראל כי הקדוש ברוך הוא שורה איתם בכל מקומות מושבותם, צילו מעליהם, והוא חפץ בעבודתם ושומע את עתירתם כל הימים.

כל יגיעה עולה לריח ניחוח

מתוך ידיעה זו אנו מתחזקים בהבטחת הנביא (ישעיהו כ"ו) חֲבִי כְּמִעַט רָגַע עַד יִעָבֵר זָעַם. יבוא היום והאדם יראה כי קץ שם לחשך (איוב כ"ג). במדרש (בראשית רבה פ"א ט"א) דרשו פסוק זה על היצר הרע שהקדוש ברוך הוא קצב לו זמן כמה שנים יעשה חושך ואפילה בעולם, וכשייעקר היצר הרע, יסור החושך ויופיע אור גדול. והכל יבוא בזכות אותן שעות קשות והתמודדויות שהיו מנת חלקו של האדם.

גם אם אדם מביט סביבו ורואה שעדיין לא באה מנוחתו, עליו להאמין באמונה שלמה שהקדוש ברוך הוא רואה את כל מאמציו ויגיעותיו העצומות. כל ניסיון בא לזכך את הנשמה ולהאירה. שום יגיעה שמשקיע האדם אינה הולכת לאיבוד, אלא הכל עולה לריח ניחוח לבוראו. וככל שהתמודדות קשה וענייה יותר, כך תהיה ההארה שלאחריה עוצמנית ועשירה יותר.

המשך בעמוד הבא

מסעו של יהודי בעבודת הבורא רצוף לעיתים בעליות ומורדות. ישנם ימים שבהם הלב פתוח, השכל מאיר, והאדם חש קרוב ודבוק בקונו. לעומת זאת, ישנן תקופות של יובש, בלבול והסתר פנים, בהן הוא מרגיש כעני העומד בפתח ומתקשה למצוא טעם בלימודו ובתפילתו. אולם, גדולי החסידות מלמדים אותנו כי דווקא באותם רגעי חשיכה, כשהנפש שרויה בעניות הדעת, נבחת נאמנותו האמיתית של האדם. התעקשות להמשיך לעבוד את השם גם מתוך קושי, ניסיון וערפול, היא זו הבונה את הכלים הרוחניים להכלת האור הגדול, ומבטיחה כי סוף הנחמה והישועה לבוא מתוך עשירות רוחנית והרחבת הדעת.

סוד העוני והעשירות של הנפש

המשנה באבות (פרק ד משנה ט) מלמדת, רבי יוחנן אומר, כל המקיים את התורה מעני, סופו לקימה מעשור. למראית עין, הדברים מדברים על עוני ועושר חומריים, אך גדולי ישראל דורשים בהם עומק רוחני נשגב. אמרו חז"ל (נדרים מא א') אן עני אלא בדעת. פעמים רבות מוצא אדם את עצמו עני בדעתו. מצב שבו טורדים אותו קשיים ומועקות המונעים ממנו לעסוק בתורה ובעבודת השם באותו חשק ובהירות שהיה רגיל אליהם. מוח מעורפל, ליבו סגור, והוא אינו מצליח להבין ולהתרומם כרצונו.

ועל כך באה ההבטחה, אם אותו אדם לא מרפה, וממשיך בלימודו ובעבודתו גם מתוך אותו מצב מעורפל של דחק וקשיי הבנה, הרי שזהו המקיים את התורה מעוני. ומובטח לו כי סופו לקימה מעושר, השם יתברך ישיפע עליו דעת ומנוחת הנפש, ויזכה לקיים את התורה מתוך דעה שלמה, צלולה ומוארת.

לעמוד מול טירוף הדעת

קיום התורה אינו מצטמצם רק ללימוד, אלא מקיף את קיום כל המצוות. אדם העומד מול פיתוי היצר הרע המבלבל את דעתו וטורף את מחשבותיו עד שהוא מרגיש מרוחק וזר, נמצא באותה שעה בעניות דעת קשה. אם באותם רגעי חושך הוא עומד חזק מול התאוות, אינו מביט על טירוף הדעת שנקלע אליו, ונשמע רק למלך העולם המצפה שיעמוד בניסיון – הרי הוא מקיים את התורה מעוני.

סופו של עומד בניסיון זה שיזכה לקיים את המצוות מעושר. הוא יזכה לאור השם שיחפץ עליו, ויוכל לעבוד את קונו מתוך עשירות הדעת אמיתית, כשהתלהבות

הרגע הנוכחי - הדבר החשוב ביותר בעולם

לחיות את ההווה

מסע חייו של יהודי בעבודתו את בוראו אינו מורכב רק מתקופות או משנים, אלא משרשרת ארוכה של רגעים בודדים, אשר לכל אחד מהם יש ערך נצחי ומשמעות משלו. פעמים שאדם שוגה במחשבתו וחולא את שלמות עבודתו רק בזמנים נשגבים או במעשים יוצאי דופן, ובתוך כך מניח את הרגע הנוכחי. אך צדיקי הדורות, בעיני פקידא שלהם, לימדונו יסוד עצום. עיקר גדולת האדם נמדדת ביכולתו לרכז את כל כוחות נפשו, מחשבתו ודבקותו אך ורק אל הרגע ההווה ולמצוה המוטלת עליו ממש עתה, מתוך ידיעה ברורה ומאירה שאין עוד מלבדו.

לכל רגע בחיים ישנו תפקיד מיוחד

כשם שלכל אדם ולכל דור ישנו תפקיד ייחודי שעליו לתקן, כך ממש לכל זמן ועת ישנו התקון המיוחד לאותו הרגע. בפי חסידים מסופר עובדה נפלאה אודות הרה"ק רבי משה מקוברין ע"ה, ששאלו אותו פעם תלמידיו מהו הדבר החשוב ביותר שאותו צריך האדם לעשות בעולמו. ענה להם הצדיק פתגם טהור, כל דבר שצריך לעשות בעת זו שעומד בה, הוא הדבר החשוב ביותר.

כגון מצוות תפילין וקריאת שמע בזמנה, מצוות ציצית שזמן חיובה להרבה מן השטיות הוא ביום ולא בלילה, או מצוות סוכה ולולב שזמנם חולף. והוא הדין בכל העניינים כולם, לתקן בכל רגע ורגע את מה שנוחץ לעבודת קונו וצורו, בין בסוד מרע ובין בעשה טוב, במחשבה בדיבור ובמעשה, בכלל ובפרט. בין בדברים שבין אדם למקום ובין בדברים שבין אדם לחברו, מלגו ומלכד, ביראה, באהבה ובאמונה, בדברים השייכים לגשמיים ובדברים רוחניים. וכן על זה הדרך ישיכלי המשכיל ויוסיף אומץ בעבודתו.

ידיעת היום - ידיעת השיבות כל רגע לתקון השלם

על יסוד זה בדיוק אמרה תורתנו הקדושה, ששמה 'תורה' מלשון הוראה המורה לכל אדם את הדרך אשר ילך בה (בפרשתו ד. לו) 'ידיעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אן עוד'. זוהי ידיעה שבה יתהלך ויתבונן כל איש ישראל בכל ימיו, ומדייקים בספרים הקדושים כי המילים אן עוד, כוונתן שאין עוד שום דבר אחר בעולם מלבד ידיעת היום, דהיינו לדעת בכל רגע ובכל יום מהי המצוה והשליחות המוטלת עליו ממש עכשיו, וזהו כל עולמו באותה העת.

ומתוך אותה ידיעה יקיים והשבת אל לבבך, שיעשה את המצוה המוטלת עליו כעת, מתוך התקשרות נפש בידיעה הטהרה כי ה' הוא האלקים, ולעשות הכל בדבקות בהשם יתברך ובקרבת אלוקים, בבחינת בלתי לה' לבדו, ובידיעה זו יקיים את כל המצוות ויעסוק בתורה, וגם בכל עסקיו הגשמיים שיתעסק בהם לשם עמשי, המעשה הזה שאני עושה הוא הדבר החשוב ביותר בעולם כולו. כשאנו בעולמו היא להגיע למדרגה שבה כל רגע ורגע בחייו יהיה מקושר לקדוש ברוך הוא בדבקות עליונה עד כלות הנפש.

נקודה לחיים:

לאור הדברים הללו נשכיל להעריך כראוי את מתנת הזמן והרגע. כשאנו עומדים לפני קיום מצוה, תפילה, לימוד, או אפילו עשיית חסד קטן עם בן משפחה או חבר, אל לנו לתת למחשבות על העבר או לדאגות מן העתיד לטרוח את מנוחתנו ולפזר את דעתנו. נתבונן באותו רגע ונאמר לעצמנו מתוך יישוב הדעת, בעשוי, המעשה הזה שאני עושה הוא הדבר החשוב ביותר בעולם כולו. כשאנו משקיעים את כל כוחות נפשנו בעבודה המוטלת עליו כעת, מתוך דבקות וידיעה שאין עוד מלבדו, אנו מקדשים את הרגע, מנצלים אותו בשלמות, והופכים אותו לחיבור נצחי וטהור עם השם יתברך.

בצל האמונה

המשך מעמוד קודם

הדורות של קיום התורה מעושר

כשם שהדבר נכון לגבי כל יהודי בפרט, כך הוא נכון לגבי כלל הדורות. הרה"ק בעל דברי ישראל ע"ה (כללי ארייתא את כ) דורש שכלל ישראל הוא קומה שלמה אחת. בדורות הקודמים קיימו בני ישראל את התורה מעוני, במסירות נפש ממש מול צרות ורדיפות. כיוון שכבר קיימו את התורה מעוני די וחותר, הרי שהסוף של לקימה מעושר מיועד לימיו אנו, בעקבתא דמשיחא. שעליו לזכות להארה הגדולה ולעשירות הדעת. ואף אנו נענה אחריו אמן ואמן. יעיד זה משלים הרה"ק רבי נחמן מברסלב ע"ה (בספרו ליקוטי מוה"ר תורה ר) המסביר כי הצדיקים שבדורות אלו, שהם בבחינת לגלגל של צדיקים מדורות קודמים, כבר קיימו את התורה בעבר מתוך עני ואביונות, ועל כן הם זוכים עתה לקיים אותה מתוך עושר והרחבת הדעת.

♦♦♦

בשבת נחמדו אז מצווים למצוא נחתה גם בתוך ההסתר. כשאנו נאילים בקושי בלימוד, בטרידה שמפריעה להתפלל, או במאבק מול פיתוי היצר, אל לנו לחשוב שמצבנו ירוד. אדרבה, ניכר שאנו כעת מקיימים את התורה מעוני. עצם ההתאמצות שלנו, עצם העמידה שלנו בחשיכה מול הניסיון ללא אור והתלהבות, היא יקרה ועצומה בשמים. נחזיק מעמד באמונה שהשם עומד אחר כותלנו, מביט ורווה נחת, ומתוך עניות זו תצמח בקרוב עשירות רוחנית מלאה באור ובשמחה.

בפתח האוהל - תכלית הידיעה והצימאון שאינו פוסק

להוסיף. וזהו הביאור לכלל הלשון אחת שאלתי מול אותה אבקש שכבר עמד עליו הרד"ק.

בעל קדושת לוי ע"ה מוסיף על דברי המגיד יסוד נפלא, בדרך זו הצדיקים מוסיפים והולכים בעבודת השם יתברך, שנדמה להם תמיד שאינם עדיין בשלמות. הם יודעים תמיד ובכל עת מה שחסר להם, דהיינו המדרגה שלמעלה מזו שאינם משיגים עדיין, ובטוחים בהשם יתברך ובישועתו שידירכם באורה חיים למעלה, כדי להשיג גם את ההשגה שחסרה להם עתה.

זהו גם עומק הפסוק (תהלים קיח ט) פתחו לי שערי צדק אבא גם אנכי יי, זה השער לה צדיקים יבאו בו. היענים אלימלך" ע"ה (ליקוטי שושנה ד"ה פתחו) דורש שעיקר מידת הצדיקים כך היא, בכל מה שנובד האדם יותר להבורא ברוך הוא, כך הוא מבין יותר שאינו יכול להגיע אל תכלית העבודה משום שאין סוף בדבר. הבנה זו עצמה שאינו יכול לבוא אל התכלית הגמורה, היא העבודה. ולכן מבקש הצדיק פתחו לי שיערי צדק, שיפתחו לו שיערי עבודה לבוא בה לעבוד את הבורא, מכיוון שהוא סובר שלא עשה כלום ועדיין לא פעל בעבודתו. ומשיבים לו מן השמיים זה השער לה, לומר שזוהי עיקר העבודה, לידע ולחוש שאינו יכול לגמור את העבודה.

הרחקת המעיד על קרבה

כשמרגיש האדם בשפלותו, הרגשה זו היא נופה העדות על כך שקרוב הוא אל הקדושה. כעין מה שכתב בספר **תשואות חן** (פרשת ויקרא ד"ה ובאופן) על הפסוק (ירמיהו לאב) מרחוק ה' נראה לי. כפי מה שמרגיש האדם בעצמו שהוא רחוק מן הקדושה, על ידי הרחקה הזו מתקיים בו ה' נראה לי ומתברר שהוא הקרוב באמת אל השם יתברך. דרך לימוד זה נשכיל להבין את עבודת הצדיקים שלא החזיקו טובה לעצמם ותמיד חשבו שעדיין לא באו לעיקר העבודה, אין זאת אלא מחמת שראו את אפסיות האדם אל מול גדלו וחסדיו האינסופיים של הבורא יתברך. ומכל שכן אנו, שאם הראשונים כמלאכים אנו בני אדם, עלינו ללמוד ממידתם ולהרבות בכיסופים.

התפילה התמידית להתגלות השכינה

ועל זאת צריכה להיות תפילת כל איש מישראל שנוכח להתגלות השכינה עליו. שכן, בדרך העולם, אדם המבקש על בריאות הגוף מתפלל עד שנושע, ומיד כשתרפא אינו ממשיך לבקש על כך עוד. אך על צער השכינה ועל התגלות גדלות הבורא והשגחתו הפרטית, יש לבקש תמיד, בכל הווה עבר ועתיד. ובוז מבאר ה'תפארת שלמה' את הפסוק דרשנו ה' ונצו בקשו פניו תמיד, שעל התגלות פניו יש לבקש תמיד ללא הפסקה. ואף שכתוב במשה רבנו ע"ה (שמות יא) ודבר ה' אל משה פנים אל פנים, מכל מקום אין סוף להשגה וצריך לבקש על כך תמיד. כי הכל הוא רק התחלה. וזהו שאנו אומרים בתפילה וקדושים בכל יום יהללך סלה, ללמדנו שהקדושים מבקשים תמיד להללו ולשבחו יותר ויותר בלי שום גבול.

הוראה למעשה:

לאור היסודות העמוקים הללו, עלינו לאמץ בנפשנו את מידת ההשתוקקות והצימאון התמידי בעבודת השם. לעיתים אדם מסיים ללמוד מסכת או זוכה להתפלל בהתעוררות גדולה, ועלול לחוש מעין שובע רוחני כאילו כבר בבש את הפסטה. צדיקי הדורות מורים לנו את ההיפך המוחלט, דווקא כשאנו זוכים להתקרב ולהשיג מדרגה טובה, עלינו להכיר בכך שאנו עומדים רק בפתח האוהל. נזכור שאת גבול ואין סוף לאור שאפשר לשאוב מהתורה והתפילה, ונקפיד לבקש מהשם יתברך בכל יום מחדש שיפתח לנו שערי צדק ויקרב אותנו אליו עוד יותר, מתוך כיסופים שאינם פוסקים לעולם.

מסעו הרוחני של יהודי בעבודת הבורא הוא מסע שאין לו תכלית וסוף. לעיתים אדם מתקרב אל הקדושה ונדמה לו שכבר השיג את הפסטה, אך דווקא גדולי הדורות, האבות הקדושים והצדיקים אשר הגיעו למדרגות עצומות, לימדונו אחרת. ככל שאדם מתקרב יותר אל אור פני מלך חיים, כך הוא מבין שעדיין לא התחיל בעבודה, והוא עומד רק בפתח ההשגה. תחושה זו של שפלות פנימית והכרה בגדולתו הבלתי מוגבלת של הבורא אינה חיסרון, אלא היא היא העדות האמיתית על קרבה להשם יתברך, והיא העותת לאדם כוח להמשיך ולהשתוקק לעלות מעלה מעלה.

בזמן הגאולה נדע שזו רק ההתחלה

הפסוק בפרשתנו אומר (דברים ג כד) ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר, ה' אלקים אתה החלית להראות את עבדך את גדלך ואת ירך החזקה אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך ונבחרתך. לפי פשוטו של מקרא, המילים בעת ההוא מכוונות לדברי רש"י ע"ה שכתב שלאחר שכבש משה ארץ סיחון ועוג דימה בנפשו שמה הותר הנגד ויכול להיכנס לארץ. אולם בעומק העניין, רמז בזה הרה"ק בעל **תפארת שלמה** ע"ה (במאמר לפרשת ואתחנן ולפרשת בשלה) כי בעת ההוא רומז לזמן הגאולה העתידה, כנאמר (צפניה ג ב) בעת ההיא אביא אתכם.

ממש כמשה רבנו ע"ה, שעמד לאחר ארבעים שנה של הנהגה וחינוך סודות התורה שאין בריה יכולה לשער את גדל השגתו, ועם כל זה אמר אתה החלית, כי הבין שהוא עומד רק בתחילת התגלות גדלות הבורא, שאין לידיעה זו סוף והשגה. כך גם בעת הגאולה תהיה התגלות שכינה עצומה, ואז ידעו הכל כי כל השגה שהיא, אינה כי אם תחילת ההתגלות. ועל זה יאמר בעת ההוא אתה החלית להראות את עבדך, כי כשיראו שאין סוף להתגלות כבודו, יבינו כי תכלית הידיעה היא לידע אשר לא ידעון. וזהו שאמר למשה רבנו ע"ה (שמות לג כב) וראית את אחריי ופני לא יראו, שכל מה שישני האדם הוא רק בבחינת אחר, אך לעולם ופני לא יראו משום שלא ניתן להשיג באמת את שלמות האלוהות יתברך.

דרך הצדיקים לחיות יושבים בפתח

כך הייתה דרכם של אבותינו הקדושים, שידעו תמיד כי עדיין יושבים הם בפתח הכניסה להכרת הבורא. כמו שכתוב באברהם אבינו ע"ה (בראשית יח א) והוא ישב פתח האהל. ביאר הרה"ק בעל **נועם אלימלך** ע"ה (פרשת וירא ד"ה א"י אשרי) שלמרות כל צדקו ומדרגותיו הרמות, עדיין הרגיש אברהם אבינו עצמו כאילו הוא יושב רק בפתח ובהתחלת הקדושה. וזהו פתח האהל, כי אוהל רומז על הקדושה. כפי שזכרנו גם בזהר הקדוש (סחרי תורה וירא צח ע"ב) שפתח האוהל הוא סוד שער הצדק ופתח האמונה שבו נכנס אברהם. הצדיק מצידו, כל מה שמתעלה, נדמה בעיניו שאינו אלא כמתחיל ועומד בפתח. ועל כך אמר הכותב פתח היום, כי יש בני אדם שגוראים כלפי חוץ כנבונים, אך אין תוכנם ככרם. אבל אברהם אבינו היה מוכנע גדול באמת ובלב שלם ממש, והיה ברור בעיניו כשמש שאינו אלא מתחיל בעבודתו יתברך, וזהו פתח היום היינו כשמש המאירה.

וכן מצונו בדוד המלך ע"ה שביקש מלפני השם (תהלים כ ד) אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש. ובבאר הרה"ק רבי **יחיאל מכל מלוטשוב** ע"ה (מובא בספר קדושת לוי פרשת שמות ד"ה וזה לך), כי אחת הייתה שאלתו של דוד מאת השם והיא שבתו בבית ה' ונו' לחזות פנים ה' ולבקר בהיכלו. אך מלבד זאת הוסיף בבקשתו ואמר אותה אבקש, שגם כאשר יגיע לאותה דרגה של לחזות פנים השם, עדיין יוסיף ויבקש, וימשיך להשתוקק לזכות לדרגה גבוהה מזו. כי כך היא האמת, שכלל שהאדם מתקרב, הוא רואה עד כמה יש לו עוד